

Zaaknummer 2015-W1571

15 april 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) de volgende beslissing inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller,

tegen:

[naam],
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de congregatie van de Zusters van Onze Lieve
Vrouw te Tegelen.

1. De procedure

Op 19 maart 2010 heeft klager bij de griffie van de Klachtencommissie een telefonische melding gedaan van seksueel misbruik.

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 augustus 2015.

Op 28 september 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van zuster [naam], delegatie overste van de congregatie van de Zusters van Onze Lieve Vrouw te Tegelen.

Op 10 maart 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. T.W.H.M. Weller.

Voorts was aanwezig mevrouw [naam], echtgenote van klager.

Namens de congregatie zijn verschenen zuster [naam] en de heer [naam], adviseur van de congregatie.

2. De klacht

- 2.1. Klager is seksueel misbruikt op het internaat [naam] [plaats] in de periode 1957 – 1959, toen klager 6 tot 8 jaar oud was.

Klager was door zijn ouders als leerling van de lagere school naar het [internaat] gestuurd en aangeklaagde was de zuster aan wie hij was toevertrouwd.

Klager is kort na zijn aankomst door aangeklaagde met de kwast met ouderwetse prikjodium behandeld. De prikjodium werd over zijn hele lijf uitgesmeerd en expliciet zijn geslacht en anus werden bewerkt. Klager geeft hierbij aan dat hij bovendien daarbij over zijn hele lijf werd betast; de aandacht ging daarbij speciaal uit naar zijn geslacht en werd zijn voorhuid regelmatig op en neer bewogen.

Een andere vorm van seksueel misbruik betreft een vorm van sadisme, te weten het naakt achter ijzeren stangen opsluiten van klager in een open douchehokje om vervolgens de daarbij aanwezige douche met veel te heet water over klager uit te storten en dit af te wisselen met ijskoud water.

Tijdens de zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangegeven dat aangeklaagde tijdens het insmeren met jodium de kwast in zijn anus heeft geduwd.

- 2.2. Klager geeft aan dat hij ten gevolge van dit misbruik een concentratieprobleem had en dat hij zoveel angsten had, dat hij niet in grote groepen wilde verkeren. Klager geeft aan dat hij nog steeds last heeft van zijn verleden, maar er veel beter mee kan omgaan sinds hij in 2012 psychologische hulp heeft gekregen en uiteindelijk EMDR-behandeling. De angsten zijn een eind geweken en klager durft zich nu weer meer te uiten, liften te gebruiken in hoge gebouwen en zelfs het vliegtuig te nemen. Het heeft echter 50 jaar geduurd voordat klager enige greep kreeg op zijn eigen leven.
- 2.3. Klager wenst oprechte en werkelijke erkenning van hetgeen hem is aangedaan in de jaren op het internaat. Klager kan door een gegronde verklaring van zijn klacht mogelijk deze klacht afsluiten. Voorts wenst hij financiële compensatie voor het aangedane leed.

3. De inhoudelijke reactie van de congregatie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord meer geven.

Zuster [naam], delegatie overste, heeft namens de Congregatie van de Zusters van Onze Lieve Vrouw te Tegelen de volgende schriftelijke reactie op de klacht gegeven:

In hoeverre de verweten gedragingen te kwalificeren zijn als seksueel misbruik is voor de congregatie niet duidelijk. Hiervoor ontbreekt concrete informatie over de feiten en de omstandigheden waaronder de gedragingen plaatsvonden. De congregatie laat het aan de Klachtencommissie over om te oordelen in hoeverre de verweten gedragingen gekwalificeerd moeten worden als seksueel misbruik.

Indien de gedragingen in alle redelijkheid aangemerkt moeten worden als seksueel misbruik dan kan de congregatie de klacht niet bevestigen. De klacht van klager roept de nodige vragen op bij de congregatie. Immers een duidelijk relatie tussen de aangeklaagde en klager ontbreekt. Ook is het moeilijk voor te stellen dat het misbruik gedurende de gehele periode dat klager in het internaat heeft gezeten, heeft plaats gevonden en dat enkel en alleen aangeklaagde zich hieraan schuldig zou hebben gemaakt. Temeer omdat uitgegaan mag worden dat klager in meerdere groepen heeft gezeten, waarover aangeklaagde niet de zorg heeft gehad. Dit betekent niet dat de congregatie geen geloof hecht aan de beleving van klager van zijn periode op het internaat. Voor klager is deze beleving levensecht. De congregatie is geraakt en geschokt. Het blijft voor de congregatie onbevredigend dat de aangeklaagde niet kan worden bevraagd over het misbruik.

De gedragingen, zoals klager deze heeft beschreven, acht de congregatie zeer verwerpelijk. Er zijn in dat geval geen woorden voor het feit dat er ernstig misbruik is gemaakt van de machtspositie jegens klager. Het is in strijd met alles waar men als congregatie en als religieus voor staat.

Het is duidelijk dat de periode waarin klager in het internaat heeft verbleven een enorme stempel op zijn leven heeft gedrukt. Op zich is het voor een kind op zeer jonge leeftijd al een traumatische gebeurtenis, wanneer deze zijn ouderlijke huis moet verlaten. Het betreurt de congregatie zeer dat klager kennelijk niet de geborgenheid en liefde heeft mogen ervaren in het internaat, die hij juist op die leeftijd nodig had.

De congregatie wil daarom de pijn die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem is aangedaan erkennen. Daarvoor beidt de congregatie haar oprechte verontschuldigingen aan.

4. De beoordeling

- 4.1. Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Allereerst dient beoordeeld te worden of hetgeen klager aangeklaagde verwijt is te kwalificeren als seksueel misbruik.

Volgens klager zijn de volgende onderdelen van zijn klacht te kwalificeren als seksueel misbruik, te weten:

- a) Het door aangeklaagde met jodium insmeren van het lichaam van klager, waarbij expliciet zijn geslacht en anus werden bewerkt en de kwast in zijn anus werd geduwd.
- b) Het door aangeklaagde betasten van het lichaam van klager waarbij speciaal de aandacht ging naar zijn geslacht en zijn voorhuid regelmatig op en neer werd bewogen.
- c) Het door aangeklaagde naakt achter ijzeren stangen opsluiten van klager in een open douchehokje om vervolgens de daarbij aanwezige douche met veel te heet water over klager uit te storten en dit af te wisselen met ijskoud water.

Het criterium in deze is voor de Klachtencommissie of het gaat om gedragingen die door een buitenstaander objectief gezien en redelijkerwijs kunnen worden geduid als seksueel getinte handelingen of toenaderingen.

Of sprake is van seksuele handelingen of toenaderingen, dient te worden gezien aan de hand van de sociaal-ethische norm en aan de hand van de vraag hoe een objectieve buitenstaander destijds tegen dergelijke gedragingen aankeek. De Klachtencommissie overweegt daarbij in het bijzonder dat bepaalde gedragingen mogelijk als onbetamelijk, althans ongewoon kunnen worden aangemerkt, maar dat deze handelingen daarmee nog niet als seksueel misbruik kunnen worden aangemerkt.

Of een gedraging kan worden gekwalificeerd als seksuele handeling of toenadering en daarmee strijdig met de sociaal-ethische norm is, hangt onder meer af van de omstandigheden van het geval, zoals de context en de verhoudingen tussen betrokkenen. Ook de wijze waarop en omstandigheden waaronder een lichaamsdeel door iemand wordt aangeraakt, is daarbij relevant.

Het enkele feit dat degene die de gedraging heeft ondergaan dat als ongewenst of als seksueel (misbruik) heeft ervaren, is onvoldoende om enkel op grond van dat subjectieve gevoel tot het oordeel te komen dat er sprake is van seksueel misbruik. Dit geldt evenzeer voor de gedraging van de aangeklaagde: daarbij is niet doorslaggevend of de aangeklaagde ook de intentie had seksuele handelingen te verrichten en/of seksueel misbruik te plegen.

Hoewel de Klachtencommissie zich realiseert dat klager dit subjectief anders kan hebben ervaren, is zij van oordeel dat voornoemd onderdeel c) van zijn klacht, gezien vanuit een objectieve buitenstaander, geen seksueel misbruik oplevert. Bij deze gedraging kan wellicht gezegd worden dat er sprake was van inbreuk op de lichamelijke integriteit, maar zij kan naar het oordeel van de Klachtencommissie objectief niet worden geduid als seksueel getinte of seksueel ontoelaatbare handelingen of toenaderingen en kunnen dus niet worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

De Klachtencommissie heeft kennisgenomen van het advies in de zaak met zaaknummer 2011-T405 (2) waarin het herhaaldelijk en langdurig afspoelen van het geslachtsdeel en de billen van klager is gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. Deze handeling ging echter in die zaak gepaard met het voelen van de balzak en tussen de benen van die klager en het strelen van zijn billen tot aan zijn anus. De Klachtencommissie komt tot de conclusie dat het in die zaak gaat om andersoortige en verdergaande gedragingen.

De Klachtencommissie zal klager, gelet op het vorenstaande, ten aanzien van onderdeel c) van de klacht niet ontvankelijk verklaren.

- 4.3. De Klachtencommissie is van oordeel dat het niet ter discussie staat dat de onderdelen a) en b) moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.
- 4.4. De Klachtencommissie dient vervolgens te beoordelen of zij tot een gegronde verklaring van deze onderdelen van de klacht kan komen. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat de klacht van een klager wordt gesteund door ander bewijs op grond waarvan het aannemelijk wordt dat een aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik.

Het is voor de Klachtencommissie wat betreft onderdeel b) aannemelijk geworden dat klager in de periode 1957 – 1959 meerdere malen seksueel is misbruikt door aangeklaagde, waarbij het misbruik bestond uit het door aangeklaagde betasten van het lichaam van klager waarbij de aandacht speciaal uitging naar zijn geslacht en zijn voorhuid regelmatig op en neer werd bewogen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal in zijn klaagschrift heeft beschreven en ter zitting heeft verteld.

De Klachtencommissie heeft voorts kennisgenomen van de geground verklaarde klachten betreffende de zaken met zaaknummers 2011-T405 (2) en 2011-T469, waarin eveneens sprake is van – onder andere – soortgelijk seksueel misbruik door aangeklaagde.

Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van onderdeel b) van de klacht.

De Klachtencommissie zal ten aanzien van onderdeel b) van de klacht adviseren de klacht geground te verklaren.

De Klachtencommissie stelt voorts vast dat ten aanzien van onderdeel a) van de klacht onvoldoende steunbewijs is gevonden. De hiervoor genoemde geground verklaarde klachten zijn van dusdanige andere aard dat zij niet kunnen dienen als steunbewijs voor dit onderdeel van de klacht. In geen van deze zaken is sprake van het door aangeklaagde met jodium insmeren van het lichaam van de klager, waarbij expliciet zijn geslacht en anus werden bewerkt en de kwast in zijn anus werd geduwd.

De Klachtencommissie zal ten aanzien van onderdeel a) van de klacht adviseren de klacht niet geground te verklaren.

- 4.4. De Klachtencommissie is van oordeel dat het geen betoog behoeft dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde stond hoogst kwalijk is geweest.
- 4.5. De deels gegroundverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.
- 4.6. Over een eventuele financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Klager kan zich voor het verkrijgen van schadevergoeding rechtstreeks wenden tot de Compensatiecommissie.

5. De beslissing

De Klachtencommissie adviseert de delegatie overste van de Congregatie van de Zusters van Onze Lieve Vrouw te Tegelen ten aanzien van onderdeel a) de klacht niet gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie adviseert de delegatie overste van de Congregatie van de Zusters van Onze Lieve Vrouw te Tegelen ten aanzien van onderdeel b) de klacht gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie verklaart klager ten aanzien van onderdeel c) van de klacht niet ontvankelijk.

Dit advies is vastgesteld op 15 april 2016 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mevrouw drs. N.A.M. van Beelen en drs. J.L.H.H. Kunnen, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en aangeklaagde, alsmede de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager, aan klager en aangeklaagde verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager en aangeklaagde schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.